

Marcelo Figueras

Het lied van leven en dood

Vertaald door Brigitte Coopmans

2011

Liber primus

I believe in love. I'll believe in anything.

– Lloyd Cole, *Forest fire*

It's time the tale were told

Of how you took a child

And you made him old.

– The Smiths, *Reel around the fountain*

In de slag om de warmte

trok de ruiter ten strijde

– Argentijns kinderliedje

I

Lupus in fabula

De man rende tussen lariksen en *coihues* door dieper het bos in; de wolf kwam achter hem aan. Zo op het oog een vanzelfsprekende situatie: men verwacht dat de prooi vlucht en dat het roofdier de achtervolging inzet. Maar bij een tweede blik vielen de ongerijmdheden op. De wolf trippelde in een vriendelijk drafje achter de man aan, alsof hij hem niet in de hielen wilde bijten, maar juist op afstand wilde blijven. En de man was ontzettend groot, een wandelende Kilimanjaro. Zo'n kolos kon zich met de blote hand verweren en de wolf de kop afrukken alsof hij een appel plukte. En toch rende hij verder, want het gevaar dat hem bedreigde, was verraderlijker dan de dood. De reus was bang dat hij gek was geworden. Alleen een gek kan geloven dat hij achtervolgd wordt door een pratende wolf. Het was zelfs nog erger, want het beest sprak Latijn.

'Di nos quasi pilas homines habent,' zei het dier achter hem.

De reus kende die uitspraak, de wolf citeerde Plautus.

Een wolf die thuis was in de klassieken? Hij wist niet of hij moest lachen of huilen.

Hij struikelde over boomwortels, elke keer dat hij neerkwam beefde de aarde. Zijn longen brandden als het vuur in een smidse. Hij zocht een boom waar hij in kon klimmen, maar de pijnbomen, die egels van het vasteland, weerden hem af. Net op tijd zag hij een lariks staan die hem een opstapje bood. In twee sprongen zat hij bovenin, waar de lucht ijler was.

De wolf bleef onder aan de boom staan. Het was een grijs mannetje met een gevlekte vacht en ogen zo goudgeel als het daglicht.

De tak waarop de reus zat, kraakte onder zijn gewicht. Hij besloot nog wat verder naar boven te klimmen.

'Quo vadis?' wilde de wolf weten. Hij had een baritonstem.

De reus had door het bos lopen dwalen toen hij door het beest ver-rast werd. Wat deed een wolf in deze zuidelijke contreien? Zoiets zag je niet vaak, hij moest uit een dierentuin ontsnapt zijn, of van het terrein van iemand die zulke dieren als hobby hield. Het was ook nog mogelijk dat het geen echte wolf was, maar slechts een hond in de gedaante van een wolf, met de ogen van een wolf en de hoektanden van een wolf. De reus was tenslotte geen expert op dat gebied, hij kende wolven alleen van de plaatjes in de boeken van Jack London.

Voor dit *quid* gesteld, reageerde hij als iemand die in de Cariben een ijsbeer tegen het lijf loopt: hij stelde vast dat de wolf een absurde verschijning was en maakte zich uit de voeten, om ervoor te zorgen ook op gevorderde leeftijd nog verwondering te kunnen ervaren.

Hij had het al op een lopen gezet toen hij de begroeting hoorde. 'Pax tecum,' zei de wolf, vrede zij met je. Omdat de reus niet bleef staan, ging de wolf hem achterna. Terwijl hij achter hem aan trippelde, riep hij dat hij hem niets zou doen, hij was gekomen om hem een boodschap te brengen. Maar zijn pogingen tot opheldering maakten de geest van de reus alleen maar troebeler. 'Pax tecum' kon je nog verwarren met een geeuw, iemand kon zo niezen dat het klonk als 'pax tecum' ('Paxtecum!' roept de een. 'Gezondheid!' zegt de ander), maar een volledige zin kun je niet verwarren met een plotselinge, onwillekeurige samentrekking van het middenrif.

Het was helemaal niet zo raar om te denken dat hij gek was geworden. Net als de meesten van zijn soortgenoten was de reus vrij neurotisch van aard. (Het neurosegehalte onder de inwoners van Buenos Aires is hoog, maar blijft binnen de grenzen van wat normaal is; dat beweren althans de psychoanalytici, die hun eigen reputatie moeten beschermen.) De arme kerel had bovendien net een ongeluk achter de rug, waarvan hij meer leed had ondervonden dan van zijn *mal du temps*. Als er een wedstrijd voor depressiekandidaten had bestaan, was hij tot aanstormend talent uitgeroepen.

Zijn enige hoop was dat hij zich in het beginstadium van zijn zenuwinkinking bevond; misschien was hij nog op tijd om haar af te wenden. Hij moest een zwakke plek vinden in het schild van zijn waanvoorstelling, een kiertje waardoor hij weer terug kon glijpen naar de wereld van de gezonde mensen. Het accent waarmee de wolf Latijn sprak, bijvoorbeeld. Dat kwam hem bekend voor. Achterdochtig vroeg hij vanaf de wiebelige takken: 'Professor Fatone?'

De wolf liet zijn kop hangen en bracht een gorgelend geluid uit. De

reus dacht dat hij zich in een dennenappel had verslikt, maar al snel begreep hij dat dit, uit een strot als deze, het geluid van een schaterlach moest zijn.

Hij overwoog of hij aan hallucinaties leed. Het waanbeeld was perfect, hij zag de wolf net zo scherp omlind tussen de boomwortels snuffelen als deze woorden afsteken tegen het witte papier. (Net zo duidelijk als wij u, lezer, geconcentreerd op de eerste pagina's van dit boek voor ons zien.) Drogbeelden hebben rationele, zelfs fysiologische oorzaken: een verminderde doorbloeding van de hersenen, bijvoorbeeld, of een tumor. Deze laatste optie leek de reus nog onheilspellender dan krankzinnigheid.

En als het nou een droom was? Binnen de context van een nachtmerrie was een wolf die Latijn sprak met het accent van Fatone aanvaardbaar. Hij had nog nooit zo levensecht gedroomd, dat niet. Zijn huid jeukte op de plekken waar hij langs de naalden van de bomen was geschuurd. Zweetdruppels gleden over de glijbaan van zijn rug naar beneden. De tak die in zijn achterwerk stak, was meer dan alleen hinderlijk; het leek de landing in Normandië wel.

De reus gaf de droom eerst het voordeel van de twijfel, je hebt in je slaap immers de meest intense gewaarwordingen. Maar de wolf stonk zo vreselijk dat hij zichzelf niet langer voor de gek kon houden. Het was een agressieve geur die zijn zintuiglijke geheugen niet kende en die hij aan niets anders dan het beest kon toeschrijven. Hij herinnerde zich bang te zijn geweest in dromen, te hebben geschreeuwd en dus ook gehoord, maar hij kon zich niet herinneren ooit iets te hebben geroken. Niemand ruikt iets in een droom!

Geschokt leek de reus zich bij zijn nederlaag neer te leggen. Hij liet zich meevoeren door een herinnering, het stoffige universiteitsgebouw, de kille collegezaal en professor Fatone, die in de loop der tijd één was geworden met zijn omgeving. De reus drong nog verder door in zijn geheugen, op dezelfde onbesuisde manier als hij het bos in was gerend. Hij dacht aan dat vocabulaire, *rebus, sic, timor reverentialis*, aan de declinaties, aan het lezen van *Ars amandi*, aan Ovidius – die onbeschaamde verzen! –, aan de argumenten waarmee de heilige Augustinus de sceptici weerspreekt ... De zin ontsnapte aan zijn lippen vanuit de verste vertakkingen van zijn geheugen: '*Credo quia absurdum.*' Het waren de woorden waarmee de heilige Augustinus zijn geloof verdedigde: ik geloof het omdat het absurd is.

'Ak,' bracht de wolf opgelucht uit. Eindelijk hadden ze een gesprek!

II

Waarin de boodschap wordt overgebracht die, ach, onvoltooid blijft

Vanuit de hoogte zag de reus alleen een flinke rij hoektanden. Hij vroeg zich af hoeveel kilo vlees ze op hun weg naar volwassenheid hadden verscheurd.

‘*Quis est?*’ wist hij in stroef Latijn uit te brengen.

De wolf ging op zijn achterpoten staan en zette een voorpoot tegen de boomstam. Er ging een vreemd soort waardigheid van hem uit.

‘Ik ben een boodschapper,’ antwoordde het beest. (Hij zei het in de oude taal, maar het wordt tijd voor kladere taal.)

‘Een boodschapper? Wat ...? Van wie ...? Wie heeft je gestuurd?’

De wolf kraste met zijn poten over de schors. Dat was zijn manier om te zwijgen.

De reus was geïrriteerd door die geheimzinnigheid. Waarom zei de wolf uitgerekend nu niets? Hij voelde zijn schrammen weer, de kleren die aan zijn lijf plakten, het tintelende gevoel in zijn been. Door deze optelsom van kleine ongemakken beseftte hij hoe belachelijk hij erbij zat. Wat deed hij daar, als een uit de kluiten gewassen Humpty Dumpty, ingeklemd tussen de takken van een boomkruin? En waarom was hij geheel tegen zijn intuïtie in een gesprek aangegaan met een wilde, harige Alice?

‘Hoe kan het dat jij praat?’ vroeg hij, waarbij hij een fout maakte die de wolf door de vingers zag. (Hij zei *potet* waar hij *potest* had moeten zeggen.) ‘Wolven praten niet!’

‘We hebben slechts een heel geduldige leraar nodig.’

‘Maar waarom Latijn?’

‘Dat is de taal van onze Orde.’

‘Orde? Wat voor Orde?’

Het beest deed alsof het niets gehoord had. Maar de reus was te nieuwsgierig.

‘Vertel op, wie heeft je dat geleerd?’

De wolf kraste weer met zijn nagels over de boomstam. Hij vond direct een passend antwoord, dat verzweeg wat hij niet wilde zeggen en hem tegelijkertijd terugbracht bij zijn oorspronkelijke opdracht: ‘Mijn baas.’ (Het woord dat hij gebruikte, was *dominus*.) ‘Degene die me heeft gestuurd om je de boodschap over te brengen.’

‘Ken ik hem?’

‘Hoe moet ik dat weten?’

‘Zei je niet dat hij Latijn onderwees?’

‘Hij heeft het mij geleerd. Maar wolven onderrichten is slechts één van zijn taken.’

De reus was overtuigd: Fatone had een geraffineerde wraakoefening uitgedacht om hem te laten boeten voor de grappen die hij jaren geleden met hem had uitgehaald.

‘Dit is het werk van Fatone!’

‘Wie is Fatone?’ vroeg de wolf, geïntrigeerd door die steeds terugkerende achternaam. Maar de reus geloofde niet dat hij van niks wist en vroeg door: ‘Wie weet er nog meer dat ik die taal versta?’

‘Mijn baas weet wat hij moet weten,’ zei de wolf.

‘Dat valt nog te bezien. Misschien heeft hij wel de verkeerde voor zich,’ zei de man. Hij was bereid zich voor een ander uit te geven als hij daarmee de plannen van de grappenmaker kon dwarsbomen. ‘Hoe weet jij dat ik degene ben die je zoekt?’

‘Jouw naam is Teodoro Labat.’

Het begon Teo te duizelen. Uit de bek van de wolf klonk zijn naam als een vonnis. La-bát, een val die met een metalen geluid dichtklapt. Alle wilskracht die hij had verzameld om de wolf te misleiden, was plotseling vervlogen. Hij had geen puf meer om te liegen of zichzelf te bedriegen. Maar hoe wist Fatone dat Teo in dit bos was, terwijl Teo zelf pas onderweg had besloten dat hij hierheen zou gaan?

‘Latijn bevalt me wel,’ zei de wolf. ‘Maar ik wil geen andere mentaal meer leren. Mijn keel is voor bepaalde klanken niet geschapen.’

Lip- en sisklanken kostten hem inderdaad zoveel moeite dat zijn kaken er pijn van deden, en bovendien werd zijn inspanning niet altijd met succes bekroond; als hij niet uitkeek, kon *bonum* als *gonum* klinken. En met de klinkers had hij het al niet makkelijker. Om de ‘a’ duidelijk uit te kunnen spreken, moest hij zijn bek zo ver open doen dat hij ervan ging geeuwen.

‘Jouw baas is niet goed wijs,’ zei Teo. ‘Wie blijft er nou rustig voor een wolf staan om te luisteren naar wat hij te zeggen heeft?’

‘Iemand van jouw formaat, bijvoorbeeld.’

Teo schoof onrustig heen en weer in de boom. Werd hij hier voor lafaard uitgemaakt?

‘Mijn baas heeft een typisch gevoel voor humor,’ zei de wolf. ‘Hij heeft mij uitgekozen om een simpele reden: de boodschap die ik kom brengen, is van dien aard dat je hem uit de mond van een mens niet zou geloven.’

Dat was een goed argument, maar Teo weigerde het te aanvaarden.

‘Als je een mens was geweest, was ik niet bang geweest,’ mopperde hij.

‘Ben je bang voor een wolf dan voor je soortgenoten? Er bestaat geen schadelijker ras op deze wereld dan het jouwe. Hobbes zei het al: de mens is een wolf voor zijn medemens.’

Teo bulderde het uit. Hij was best bereid om voor een sprekende wolf zijn ongeloof te laten varen (hij was immers opgegroeid met de fabels van Aesopus), maar een wolf die *Leviathan* had gelezen, ging echt te ver. Hij stelde zich voor hoe de wolf op zijn achterste poten zat en met zijn tong zijn voorpoot bevochtigde om de pagina’s van een boek om te slaan.

‘Wat een geleerd beestje,’ zei Teo, die weer overging op zijn moedertaal. Hij zat zo te schudden van het lachen dat zijn zinnen Harperden. ‘Straks begint hij nog over kwantumfysica ... of abstracte kunst!’ Hij imiteerde de keelgeluiden van de wolf en zei: ‘Ik ben van mening dat Pollock meer zeggingskracht heeft dan Warhol!’

Hij lachte zo hard dat de bladeren trilden, als honderden groene vlammetjes.

De wolf reageerde furieus. Hij sprong omhoog en hapte in de lucht naar Teo; de vonken sprongen van zijn vuurstenen tanden. Geschrokken klom Teo nog verder naar boven. Wolven hadden geen gevoel voor humor, dit exemplaar in elk geval niet, *quod erat demonstrandum*.

‘Dwaas!’ grauwde het dier. Hij ging weer op vier poten staan en schudde zijn kop. De omgang met mensen stelde hem bloot aan cynisme, net als Diogenes, wiens beroemde uitspraak hij vaak citeerde. (In de bek van de wolf kreeg de zin ‘hoe beter ik de mens leer kennen, hoe meer ik van mijn hond hou’ een voedselgerelateerde bijbetekenis die het origineel niet had.)

‘Ik kwam je een boodschap brengen. Wil je hem horen of niet?’ blafte hij.

Teo had zin om nee te zeggen. Hij voelde zich gekrenkt in zijn hulpeloosheid, naar de hoogte verbannen door de dreiging van een *Canis lupus*. En diep in zijn hart verfoeide hij het literaire genre waartoe de situatie hem veroordeelde. Teo vond dat de grenzen van de fabel inmiddels wel overschreden waren. Hoewel hij door de afmetingen van zijn lichaam een geschikte kandidaat was voor het genre en zelfs voor een sprookje, beschouwde Teo zichzelf als een normale volwassene en daarmee als een te complex wezen om voor een personage van La Fontaine door te gaan.

In fabels komen geen mannen voor die mislukte liefdes met zich meeslepen, dacht Teo.

In fabels leren de personages iets en ik heb niets geleerd, dacht Teo.

In fabels komen moordenaars als ik er niet mee weg, dacht Teo.

Maar aan de andere kant, wat had hij te verliezen? Als de wolf zijn boodschap kwijt kon, was hij misschien tevreden en vertrok hij. Bovendien was Teo erg nieuwsgierig. Kennelijk vond iemand hem zo belangrijk dat hij hem zo’n exotische boodschapper had gestuurd. Bestaat er een ego dat een dergelijke verleiding kan weerstaan?

‘Ik luister,’ zei hij.

De wolf ging weer op zijn achterpoten tegen de boom staan.

‘*Hic, haec, hoc,*’ zei hij ter voorbereiding. Zijn kaken deden pijn. Hij betreurde inmiddels dat hij de opdracht had aangenomen. ‘*Hunc!*’

Hij kuchte nog eens en stak vol vuur van wal: ‘Het doet me deugd je te kunnen mededelen dat je smeekbeden zijn verhoord. Proficiat!’

‘Smeekbeden? Welke smeekbeden?’

‘Ontken je dat je je blik naar de hemel hebt opgericht en om vergeving hebt gevraagd voor je fouten?’

‘Iedereen vraagt weleens iets aan de hemel!’

‘Maar jij bent heel vasthoudend geweest. En met jouw afmetingen is het ook lastig om over het hoofd te worden gezien. Het systeem werkt met bonussen, net als bij de boodschappen: hoe meer je koopt, hoe meer punten je verzamelt en hoe groter je kans om te winnen. Nogmaals proficiat! Ons hoofdkantoor heeft al toestemming gegeven voor het uitkeren van de prijs: een opdracht tot verlossing. Deze zal je verleend worden op een door jou te bepalen plaats, zodra je boetedoening erop zit.’

In Teo's openhangende mond had wel een honingraat gepast.

'Tussen twee haakjes,' vervolgde het beest, dat gewend was aan dit soort reacties, 'het bedrijf stelt zich niet verantwoordelijk voor het foutieve gebruik van de geleverde goederen. Het laat tevens weten dat het product een geldigheidsduur van anderhalf jaar heeft, dat wil zeggen, vijfhonderdzevenenveertig dagen en een dagdeel, volgens de Romeinse kalender. *Fugit inreparabile tempus!*'

'*Fugit?*' vroeg Teo beduusd.

'*Inreparabile,*' benadrukte de wolf. Het vibreren van de medeklinikers bezorgde hem pijn in zijn kaken, alsof hij op glas kauwde. Zijn volgende zin klonk daardoor onbegrijpelijk. Tussen wat hij zeggen wilde en wat er van zijn lippen kwam, gaapte een enorme kloof.

'*Guzie?*' herhaalde Teo.

De wolf wilde 'muziek' zeggen, maar zijn tintelende bek sprak het woord opnieuw verkeerd uit.

'Ik begrijp het niet!' zei Teo, in het Spaans nu.

Woedend krabde de wolf een stuk schors van de boom.

'Momentje,' zei Teo, en hij klom een stuk naar beneden. Als hij lager zat, kon hij het waarschijnlijk beter horen.

De onderste takken kraakten onder zijn gewicht.

De wolf was bang dat zijn missie misschien zou mislukken. Zijn baas zou in tomeloze razernij ontsteken als hij terugkeerde met een halfvolbrachte taak!

Teo tastte met zijn voet naar de volgende tak. Die zag er stevig uit.

'Nog een ogenblikje?' vroeg hij.

De tak brak.

Even hing hij in de lucht, op punt A van wat je zou kunnen omschrijven als een vrije val. Vervolgens deed de zwaartekracht zijn werk. Hij voelde een stekende pijn en liet met een schreeuw los. De bladeren zwiepten in zijn gezicht. Zijn rechterhand raakte iets stevigs, dat hij puur in een reflex vastgreep. Even later bungelde hij als een orang-oetan aan de reddende tak, punt B.

'Hebt u zich bezeerd?' vroeg iemand.

'*Hic, haec, hoc!*' antwoordde Teo.

'Hoort u mij?' vroeg de stem nogmaals. Deze sprak geen Latijn meer en klonk ook niet als een bariton.

Teo zette zijn voet op een andere tak en keek naar beneden.

Onder aan de boom, waar de wolf naar hem had staan loeren, stond een vrouw.

Ze had donker haar, dat met een elastiekje in haar nek was samen-
gebonden. In de zon lichtte het rood op. Ze had een bleke huid met
overal schuchtere sproetjes en keek hem aan met ogen van een kleur
blauw die door tranen noch tijd was aangetast.

Teo had zich nog nooit boven zo'n mooie vrouw bevonden.

III

Waarin wordt aangetoond dat de werkelijkheid altijd sporen achterlaat

‘Pas op voor de wolf!’

De eerste woorden die Teo naar de vrouw riep, klonken belachelijk. Zijn bedoelingen waren nobel, maar hij had er al spijt van zodra hij ze had uitgespuwd.

Hoewel het beest nergens te zien was, kon het niet ver weg zijn. En als het weer tevoorschijn kwam, zou Teo zich gedwongen zien zijn val te hervatten op de plek waar deze gebroken was (dat wil zeggen, bij punt B) om de vrouw van een aanval te redden. Als hij dan toch tussen twee kwaden moest kiezen, liep hij liever het risico zich bespottelijk te maken.

‘Ik meen het. Er stond een wolf hier beneden. Als ik u was, zou ik meteen omhoogklimmen!’ stelde hij voor, en hij stak haar vanuit de hoogte zijn vrije hand toe.

De vrouw keek hem nieuwsgierig aan. Volwassen mannen klimmen niet in bomen, dacht ze, met uitzondering van brandweerlieden die katten redden en de gekke oom uit *Amarcord*.^{*} Maar hij kon natuurlijk ook een nieuw soort seksmaniak zijn, de Boomsater, bijvoorbeeld, die opgewonden raakte van de geur van hars. Of een geestelijk gehandicapte, een kinderziel gevangen in het lichaam van een volwassene.

Even vroeg ze zich af of hij misschien door haar achtervolger was gestuurd. (Die gedachte maakte haar zo bang dat er geen woorden voor waren.) Maar de vrouw was praktisch ingesteld en besloot geen overhaaste conclusies te trekken. Ze zou doen alsof ze met een geestelijk gezond wezen te maken had, al was het tegen beter weten in. Ze

^{*} De vrouw zou even later tot haar verrassing ontdekken dat de reus net zo heette als Fellini's personage, ofwel Teo.

krabde aan een sproetje naast haar neus en legde op belerende toon uit: ‘Er zitten hier geen wolven. We bevinden ons in de provincie Río Negro van de Argentijnse Republiek. Wolven komen voor in Yukón, of in Alaska, het zijn beesten van het noordelijk halfrond.’

‘Dat weet ik wel,’ protesteerde Teo, ‘maar dit was geen gewone wolf!’

Voor de tweede keer had de reus spijt. Wat moest hij nu zeggen? Dat hij was aangesproken door een dier dat als boodschapper werkte? Moest hij opbiechten dat het beest, dat zich uitdrukte in een klassieke taal, halverwege een onthulling onderbroken was?

Een geluid leidde de aandacht van de verbijsterde vrouw af. Er vielen druppels voor haar voeten.

Drup, drup. Daar beneden. *Drup.*

Ze bukte en voelde aan de vlek tussen de boomwortels. Een ondoorzichtig vocht, dat eruitzag als zegellak.

‘Bloed,’ zei de vrouw.

Teo dacht dat ze het over de wolf had. Was hij geraakt door een afgebroken tak?

Toen hief de vrouw haar arm op en wees naar hem (in werkelijkheid liet ze hem haar rode vingertop zien) en zei: ‘U bloedt.’

Teo had pijn aan zijn been. Tot op dat moment had hij gedacht dat het door zijn houding kwam, dat hij op een knoest of een uitsteeksel zat waardoor er een ader werd afgekneld. Hij probeerde achter zich te kijken, maar de bladeren beletten hem het zicht. Hij schoof een stukje opzij om een andere gezichtshoek te zoeken. De bladeren bewogen met hem mee. Hij boog zijn nek en eindelijk zag hij het. Hij had een tak achter in zijn linkerdijbeen zitten, net onder zijn bil, een dikke, spits toelopende tak, waaruit kleinere twijgjes ontsproten die vol bladeren zaten. Toen hij de wond zag, werd de pijn duizend keer erger.

‘Kunt u naar beneden komen?’ vroeg de vrouw.

Teo herinnerde zich weer dat hij niet alleen was. Er stond een vrouw beneden. Een weerwolvin?

‘Zal ik een trap halen?’

Teo zei nee. Het bloed stroomde langs de neus van zijn laars naar beneden.

Hij klom zo goed en zo kwaad als het ging, met de tak en de bladeren achter zich aan, naar beneden.

Hoe dichterbij de grond kwam, hoe vreemder de vrouw stond

te kijken. Ze beseftte dat hij ontzettend groot was. (De Boomsater had inderdaad de afmetingen van een citroenboom.) Maar toen ze van dichtbij zijn enorme omvang zag, zag ze ook zijn pijn, zijn gescheurde, bebloede broek, zijn onbeholpen bewegingen als van een gewonde beer, en ze liep naar hem toe om hem te helpen. Die hulp was vooral emotioneel; ze had zijn gewicht nooit kunnen dragen. De vrouw was één meter zeventig lang en ze was sterk, maar niet sterk genoeg om een Atlas te tillen.

Eenmaal op de grond ging Teo tegen de boom zitten, zonder haar in de ogen te durven kijken. Hij was nog erger ondersteboven van haar schoonheid dan van de welbespraakte wolf. De vrouw droeg een spijkerbroek en een te grote, groene flanellen bloes, die een zachte welving had ter hoogte van haar borsten. (Zelfs in zijn toestand van shock merkte Teo dit detail op.) Er kwam een geur van haar vandaan die de reus niet met schoonheidsproducten in verband kon brengen; hij bedacht, niet zonder verbazing, dat ze zoet rook, een eetbare vrouw.

Ze deed een paar stappen terug. Teo was gewend aan die reactie. Wanneer mensen iemand van enorme afmetingen zien, worden ze door primitieve angsten overmeesterd en denken ze alleen nog maar aan de schade die zo'n gigantisch lijf zou kunnen aanrichten. Of het daarbij gaat om een plantenetende dinosaurus, doet er niet toe; de brachiosaurus heeft nooit een rijker sociaal leven gehad dan de Rex.

‘Ik ben verdwaald.’

‘Wat zei u?’ vroeg ze, nog onder de indruk van zijn overweldigende aanwezigheid.

‘Ik heb mijn pick-up boven laten staan. Ik ben afgedaald naar de río Azul, de hangbrug overgestoken ... Dat lijkt er trouwens wel een uit Vietnam! Ik heb een tijdje rondgewandeld en toen ik terug wilde naar de brug, kon ik hem niet meer vinden.’

‘U moet naar een dokter,’ zei de vrouw. ‘Het ziet er niet zo ernstig uit, maar ... zit hij er erg diep in?’

‘Hoe moet ik dat weten?’

Zonder enige waarschuwing liep de vrouw naar hem toe en gaf een ruk aan de tak, die op zijn plek bleef zitten. Teo slaakte een kreet en de bladeren van zijn plantaardige ahangsel ritselden als furieuze ratelslangen.

‘Nu weten we het,’ zei de vrouw, terwijl ze rood aanliep. ‘Maar ernstig is het niet. Die tak moet eruit, de bloeding moet worden ge-

stelpt en de wond gedesinfecteerd, misschien gehecht. Kunt u zo rijden?’

Teo kon onder deze omstandigheden onmogelijk in zijn pick-up gaan zitten, tenzij hij de tak eruit trok of hem ter hoogte van zijn been afbrak. Hij flapte eruit: ‘Ik weet niet of ik naar een dokter of naar een tuinman moet.’

‘De brug ligt een halve kilometer die kant op,’ zei de vrouw.

De reus keek haar even aan en snoof. De boodschap was duidelijk: ze gaf hem te verstaan dat hij verder geen hulp van haar hoefde te verwachten.

Uit een leven vol afwijzingen putte hij de kracht om het onmogelijke te proberen. (Wrok is een sterke brandstof, net als petroleum: het levert energie op, maar met verwoestende gevolgen voor de omgeving.) Hij mompelde een niet van sarcasme gespeend ‘dank u wel’ en probeerde zich in beweging te zetten. Toen hij zijn linkervoet op de grond zette, schoot de pijn naar zijn hoofd; alles werd wit voor zijn ogen, hij werd verblind door een chemisch licht.

‘Kunt u wel lopen?’ hoorde hij haar vragen.

‘Eén been is meer dan genoeg,’ antwoordde hij, en hij hinkte om zijn woorden kracht bij te zetten.

‘Het spijt me echt dat ik niet in de gelegenheid ben om met u mee te lopen.’

Teo hinkte blind verder op zijn gezonde been, de tak met zijn groene bladerenpluim achter zich aan slepend. Hij was de grootste pauw ter wereld. De vrouw hield haar hand voor haar mond om haar glimlach te verbergen; ze wist niet dat Teo haar toch niet kon zien, al had hij het gewild. Zo stond ze nog toen ze de reus hoorde zeggen: *‘Malefacere qui vult, numquam non causam invenit.’*

‘Wat zegt u?’

De vrouw verstond geen Latijn. Deed ze nou alsof, of wist ze echt helemaal niets over die wolf?

‘Dat is Latijn,’ zei Teo, nog aarzelend. ‘Het betekent: wie kwaad wil, vindt altijd wel een reden.’

Ze voelde de speldenprik. Het was eruit voordat ze er erg in had, want ze was van nature nogal loslippig: ‘U kunt de pot op.’

‘Met alle plezier, maar ik kom de wc niet in met dat tuincentrum op mijn rug.’

De vrouw snapte niet waarom Teo de tegenovergestelde richting in

liep van waar de brug lag, die ze toch duidelijk had aangewezen. Ze vermoedde dat ze er goed aan had gedaan zich terughoudend op te stellen. De reus had tegen haar gelogen, hij zocht de brug niet, hij moest een van hen zijn, een nieuwe afgezant van haar beul! Ze moest maken dat ze hier wegwam, ze moest Miranda halen en er in vliegende vaart vandoor voordat de kolos zou doorgeven wat hij had gevonden.

Ze liep achteruit tot ze met haar rug tegen de lariks stootte. Geschrokken draaide ze zich om en gaf de boom een duw, alsof ze die indringer uit de weg wilde ruimen. (Ze was zo'n vrouw die weet dat ze bergen kan verzetten.) Toen zag ze de sporen. Een rijtje verticale inkepingen in de schors. Het leek of iemand de boom met een piepklein harkje had bewerkt. Aan elke inkerving hingen nog houtkrullen. De krassen waren vochtig.

In zijn blinde gang vooruit werd Teo verrast door haar stem.

‘Als ik zeg dat ik niet met u mee kan lopen, dan is dat ook echt zo,’ zei de vrouw. Ze klonk achter hem, redelijk ver weg. ‘Ik heb ook een leven, al gelooft u dat niet. Ik ga niet alles aan de kant zetten omdat u zo nodig voor Tarzan moest spelen!’

‘Ik red me wel, maakt u zich geen zorgen.’ (*Hink, hink.*) ‘Gaat u nou maar terug naar uw eigen bezigheden.’ (*Hink.*) ‘Straks brandt uw stoofpot nog aan!’

‘De brug is die kant op!’

Teo nam niet eens de moeite de aanwijzing in zich op te nemen. Hij zag alleen maar wit.

‘Dat weet ik wel, ik ben niet blind!’ mopperde hij, terwijl hij gewoon in de verkeerde richting verder hinkte.

Hij bad dat de vrouw zou vertrekken. Dan zou hij zich op de grond laten vallen en uitrusten tot hij weer kon zien, vastgeklampt aan zijn laatste restje waardigheid. Koppig als een echte reus (*videbimus infra*, hoofdstuk LXIV), ging hij liever de mist in dan dat hij om hulp vroeg. En zo hinkte hij in zijn blindheid in de richting van de steile afdaling naar de rivieroever.

‘Wat was dat met die wolf?’ hoorde hij de vrouw zeggen. ‘Ik heb de krassen in de boom gezien. U had gelijk!’

‘Dit is Río Negro, Argentijnse Republiek. Hier zitten geen wolven!’ riep Teo, en hij vervolgde zijn weg.

Zoveel dwaasheid was meer dan de vrouw kon bevatten. Opnieuw flapte ze er wat uit: ‘Zo stom als ie groot is.’

‘Dan hebt u hem nog niet gezien als hij bloot is.’

‘U valt nog!’

‘Mooie titel voor mijn biografie: *Zo stom als ie ...*’

Teo’s voet stapte in de leegte. Hij tuimelde voorover en rolde naar beneden. Hij had het gevoel alsof er messen in zijn gewonde been staken en schreeuwde het uit.

Zo verdween hij uit het gezichtsveld van de vrouw, die echter wel de tak bleef zien: bij elke omwenteling kwam hij tevoorschijn en verdween hij weer, alsof er een bos aan de wandel was gegaan.

De vrouw rende naar beneden. Teo lag met gespreide armen op zijn buik, terwijl de tak zich naar de hemel verhief; als hij zo een tijdje bleef liggen, zouden de vogels een nestje tussen de bladeren bouwen.

De lippen van de reus, vochtig van speeksel en zweet en volgeplakt met aarde, gingen pruttelend van elkaar.

‘*Acta est fabula*,’ mompelde hij, de woorden die Augustus uitsprak voordat hij stierf: het spel is afgelopen.

En hij ging van zijn stokje.

IV

Extra Extra Extra Large

Teodoro Labat Barreiros werd op een middag in januari 1956 geboren. Toen al verbaasde hij de artsen, die hem niet voor april hadden verwacht, en de verpleegsters: hij was te groot voor weegschalen en wiegen. In een wereld waarin alles wordt gemeten, was Teo vanaf het eerste begin dat wat op een etiket xxxl zou heten: Extra Extra Extra Large.

Op zijn twintigste was hij 2 meter 26 lang (net als de basketbalspeler Yao Ming) en woog hij 129 kilo. Hij had een goed geproportioneerd lichaam, een bovenlijf gebeeldhouwd door de gewichten in de sportzaal; Teo's schouders konden de wereld dragen. Maar hij zag altijd een disproportie ten opzichte van zijn leeftijdgenoten, die nooit even zwaar of even lang waren als hij. Teo's knokkels leken wel golfballetjes. In zijn handen zag een gitaar eruit als een viool.

Nadat hij met de keizersnee ter wereld was gekomen (zijn moeder was een vrouw van 1.68; om hem via de normale weg te baren, had ze de ontsluiting van een merrie moeten hebben), droeg Teo met acht maanden incontinentieluiers voor bejaarden. Met een jaar kon hij lopen, zoals de meeste kinderen, maar hij richtte daarmee ongewone dingen aan. Voorwerpen die zich tegen zijn gewicht verzetten, was een wreed lot beschoren; zo liep hij bijvoorbeeld een televisie omver en stootte hij een tafel door het raam de tuin in.

Honden raakten in zijn aanwezigheid door het dolle heen. Als baby Teo wankelend op zijn kinderpantoffels op hen toeliep, begonnen ze als een bezetene te blaffen en aarzelden ze niet hem te bijten als ze niet op tijd werden tegengehouden. (Teo's angst voor honden gaat terug op die ervaring, wat zijn vlucht voor de wolf in een ander licht stelt.) Hondachtigen merken de wanverhouding tussen een enorm lichaam en kinderlijk gedrag direct op, het verschijnsel is

contra naturam voor hen en drijft hen tot razernij. De betrouwbaarheid van deze stelling laat zich eenvoudig aantonen door een hond los te laten op Barney de dinosaurus, Ronald McDonald of de Teletubbies.

De wereld was vormgegeven in een ander formaat. Voor de reus was hij wat een kinderspeelpaleis voor een willekeurige volwassene is: een ruimte vol tafeltjes en stoeltjes waarin je klem komt te zitten en bekertjes en speeltjes die kapotgaan zodra je probeert ze te gebruiken.

Teo verloor als jongetje met verstoppertje spelen, er was altijd wel een stukje van zijn lichaam zichtbaar. Meedoen met haasje-over kon hij niet, want niemand kon zijn gewicht dragen of over zijn lichaam heen springen: ze sloegen tegen hem te pletter als kippen tegen het gaas. Zelfs het schoolplein werd verboden terrein voor hem na het incident waarvoor zijn moeder een proces aan haar broek kreeg. (Wanneer ze ervoor in de stemming waren, noemden de ambtenaren van het gerechtshof het dossier ‘De Staat versus De kleine Brokkenpiloot’.) Gelukkig kon de gemeente niet bewijzen dat de schommel in goede staat had verkeerd en moesten zij de ziekenhuiskosten voor hun rekening nemen; de tuinman die Teo bij zijn landing omver had gekegeld, herstelde volledig.

Hij protesteerde niet toen hij van het schoolplein werd verbannen. Hij vond het verschrikkelijk dat de andere kinderen hem, altijd als hij in de rij stond voor een draaimolentje, aanstaarden alsof hij een volwassen man of iets nog engers was. Door zijn omvang was hij al van kleins af aan gedwongen om kleding voor volwassenen te dragen, waarmee hij tot een vroegtijdige ernst was gedoemd.

Dat grote lijf beschermde hem tegen fysiek geweld van zijn leeftijdgenootjes, maar kon hem niet behoeden voor pesterijen. Hij kon zich de bijnamen die ze hem gaven nog steeds herinneren, vooral de pijnlijkste: Magilla Gorilla (vanwege zijn schouders en armen, die zo’n contrast vormden met zijn dunne beentjes), Joekel, Demarchi (een bekend kastenmerk), Moby Dick, Ararat (vanwege de berg, maar vooral naar een bekend worstelaar), Zodape (een omkering van *pedazo*, ‘bonk’), Mostro (vanwege *monstruo*, ‘monster’), Ultraman, Snorremans (zinspelend op zijn vroege snorhaartjes), Tantor (naar de grootste olifant uit de Tarzan-boeken) en de Mummie, als eerbetoon aan een andere worstelaar, die zich log voortbewoog en net als Teo de genen miste die de sociale omgang vergemakkelijken.

In de sport had hij ook al geen geluk. Hij was te groot voor een gewoon tennisracket, te traag voor basketbal, te ruw voor rugby (waarin hij kortstondige roem had gekend, totdat hij twee spelers een open botbreuk bezorgde), te breed voor de touwafzettingen in het zwembad en te zwaar om te schaatsen. In sommige olympische disciplines (gewichtheffen, kogelstoten) zag het er veelbelovend voor hem uit, maar bij de meeste kon hij beter wegblijven: bij het hardlopen kwam hij steevast als laatste over de finish en had dan moeite met afremmen, wat hem meteen ook ongeschikt maakte voor de tienkamp. Teo brak bovendien polsstokken alsof het luciferhoutjes waren.

Maar zoals de ervaring hem had geleerd dat hij anders was en dat dit verdriet en isolement met zich meebracht, zo liet ze hem ook de voordelen van het anders-zijn zien.

Groot zijn had zo zijn charmes. Omdat het onmogelijk was een fiets voor volwassenen met zijwieltjes te vinden, kocht zijn moeder op zijn zesde een bakkersfiets voor hem, die hem erg populair maakte. Zijn klasgenootjes vochten om een plekje bij hem voor in de broodbak, terwijl Teo voor de prijs van een vriendelijke glimlach op de pedalen van zijn geïmproviseerde riksja trapte.

Altijd als zijn klas bij een straatruzie tegenover een andere klas kwam te staan, werd Teo tot hun Achilles uitverkozen.

Altijd als zijn klasgenoten een naakttijdschrift wilden hebben, hield hij op zich te scheren en ging het kopen.

Altijd als een proefwerk een spoor van verwoesting door de klas dreigde te trekken, werd Teo de volksheld. De eerste keren gebruikte hij grof geweld, zoals de deur van het lokaal uit zijn scharnieren tillen en terugzetten in de deurpost. Wanneer een leraar nietsvermoedend het klaslokaal in wilde lopen, viel hij met deur en al naar binnen. Zo'n belachelijke vertoning tastte zijn autoriteit aan, waardoor het niet meer lukte de leerlingen te laten gehoorzamen aan de opdracht een vel papier te pakken en de vragen op te schrijven.

Al snel ontdekte Teo dat geweld niet nodig was. In noodsituaties werd hij altijd door zijn klasgenoten als vertegenwoordiger aangewezen. Dan liep Teo naar de leraar, boog zich met zijn golempostuur over diens bureau en legde hem met zijn knokkels op het hout zijn 'verzoek' voor. Tegen iemand met de afmetingen van Teo is het moeilijk nee zeggen.

Hij was de eerste die liefdesverdriet had. Daardoor was hij ook de

eerste die dronken werd. (Niemand vroeg hem om een identiteitsbewijs wanneer hij alcohol kocht.) En niet lang daarna zou hij ook de eerste zijn die zijn maagdelijkheid verloor. Zijn verkenning van het terrein der volwassenheid zou een prijs met zich meebrengen die hij nog steeds niet helemaal had afbetaald. Op een aantal fronten was hij er zo vroeg bij dat hij in veel andere dingen laat was. Hij was de enige van zijn oude klas die nog niet getrouwd was of kinderen had, en die ook niet helemaal zeker wist wat hij met de rest van zijn leven wilde.

Een wereld die continu kritiek levert op ons lichaam (in de vorm van bovenlichten waar we met ons hoofd tegen stoten, stoelen die ons gewicht niet kunnen dragen, kleding die altijd te klein is, taxi's die nooit stoppen en voetgangers die naar het andere trottoir oversteken) boetseert iemand tot een korzelige of op zijn minst overgevoelige persoonlijkheid. De neushoorn overleeft dankzij zijn gepantserde huid, de natuur weet wat ze doet. Maar Teo, een uitzondering op de genetische gemiddelden, zag zich gedwongen te leven in een ander soort jungle, waar zijn dunne huid hem maar weinig bescherming bood.

Met zijn piepkleine treetjes, benauwende gangetjes en nietige voertuigjes, met zijn lage plafonds en het Caudijnse juk van zijn deuren, was de wereld voor Teo één groot monument voor zijn onaangepastheid.

Niets is wreder en bekrompener dan een wereld in maat Extra Small.

V

De legende van de schokgolf

Er had iets plaatsgevonden bij Teo's verwekking wat zijn moeder geheimhoudt. Tot op heden is ze er beschaamd en verbaasd over, maar toch koestert ze het. Een andere verklaring heeft ze nooit gevonden voor het reuzenformaat van haar zoon.

Zowel Teo's vader als zijn moeder waren mensen van normale lengte. Geen van hen had familieleden boven de één meter tachtig. Omdat de erfelijkheidswetten niet opgingen, geloofde zijn moeder dat Teo's grootte te wijten was aan de omstandigheden rond zijn conceptie. Op eenentwintigjarige leeftijd verloor zij haar maagdelijkheid op de achterbank van een Fiat en daarbij werd tevens Teo verwekt.

(Dat zoiets als Teo geconcipieerd is in een piepkleine Fiat, is een paradox. Dat de naam van het voertuig ook nog aan het Latijn is ontleend en dat in dit 'fiat' een Bijbelse opdracht doorklinkt, kan niets anders zijn dan een teken.)

Teo's vader was die avond naar een verlaten wijk gereden. Hij was gestopt in een uitgestorven straat zonder voorbijgangers, geopende winkels of geparkeerde voertuigen in het zicht.

Ze beminden elkaar en op het hoogtepunt voelde de vrouw de hele wereld op zijn grondvesten schudden. Ze sloot haar ogen en slaakte een hartstochtelijke kreet. Ze meende te begrijpen waarom seks een hemelijke activiteit was, die door de maatschappij werd vervolgd en bestraft. Als er zulk verpletterend genot bestond, waarom zou je dan nog iets anders doen dan de hele dag door de liefde bedrijven?

Toen ze zich losmaakten uit hun omhelzing, constateerden ze dat de liefde nog heftiger was geweest dan ze gedacht hadden. Twee raampjes van de Fiat waren gesprongen. Er hing een dichte rookwolk. Ze stapten uit en zagen dat de auto was verschoven en dwars

over de straat stond. Ze wisselden niet meer woorden uit dan de hoognodige; er had iets van onbeschrijflijke dimensies plaatsgevonden.

Om middernacht hoorde Teo's moeder op de radio over de sloop van een gebouw. Toen de locatie werd genoemd, begreep ze dat de Fiat op twee straten afstand van de geplande explosie had gestaan. Ze snapte ineens het waarom van de verlaten straat, het trillen en de rook.

Drie weken later ontdekte ze dat ze zwanger was.

Teo werd na zes maanden en een paar dagen geboren. Hij woog al meer dan tien pond en paste maar net in de couveuse. Een van de verpleegsters had uitgelegd hoe moeilijk dat in zijn werk ging: het was alsof je een varken in een aquarium moest proppen.

Jarenlang zocht zijn moeder naar een herhaling van dat hoogtepunt, dat haar wereld met de kracht van een aardbeving door elkaar had geschud. Uiteindelijk verloor ze haar belangstelling voor seks.

Stiekem denkt ze nog steeds dat die explosie iets met de moleculaire structuur van haar zoon heeft gedaan. Hoewel ze het uit angst om te worden uitgelachen niet hardop durft te zeggen, denkt zij dat Teo de zoon is van een Heilige Drie-eenheid: zijn Vader, zijn Moeder en de Schokgolf.